

פנינה אביטל

אל שרשרת תעלומות המוות בבתי הסוהר במדינת ישראל

נוספה תעלומה נוספת - פרשת יעקב אביטל, אשר ישב

במעצר במשטרת ירושלים ונמצא מת כשהוא במדי שומר

אם ירושלמית זו מאשימה:

"בני נרצח במשטרה!"

לשם כך לא התקבל אישור מהערייה. יעקב הפסיק ללמוד, נשאר בבית, החל לסייע לאביו, שעבד כפועל באוניברסיטה העברית בירושלים. תוך זמן קצר התמחה במלאכת הסחחות ובגרות, ובמשך תקופה קצרה למד בבית-ספר ערב של ההסתדרות.

כמו נערים רבים במשפחות מרובות ילדים בשכונות ירי-שלים, הירבה גם יעקב להסתובב ברחובות באספס מעשה. הרקע הפילי של התחיל כשנתפס באחד הימים בגניבת אופניים.

כשהתבגר, הפך לבחור עצמאי שלא הירבה לשהות בבית. הוא הירבה לנסוע בארץ ופעם הודיע להוריו שהוא נוסע לתל-אביב כדי להתחתן. לאמו, אליה היה קשור במיוחד, סיפר כי הוא עובד בתל-אביב כמסגר. כעבור חודשים מספר נודע למשפחה כי נשואיו של יעקב לא עלו יפה וכי הוא התגרש. אחיו הבכור נסע לתל-אביב כדי להחזירו לחיק המשפחה.

ב-19 בפברואר 1969 נעצר יעקב על-ידי שוטרי משטרת ירושלים. הוא נחשד בעבירות על המוסר. כמקובל בבתי-המשפט בישראל, הצליחה המשטרה להוציא נגד יעקב אביטל סקודת-מעצר עד לתום חקירתו. הוא ישב בחורי המעצר שבמיגרש-הרוסים, אולם חקירתו לא הסתיימה מעולם.

נוהג זה של החזקת חשודים במעצר ללא סוף, הפך כבר לשיטה במשטרת-ישראל. במיוחד נוקטים בשיטה זו, שהיא אנטי-דמוקרטית מיסודה, כאשר אין בידי המשטרה הוכחות מספיקות כדי להאשים חשוד, וחקרי המשטרה מקווים לשבור את החשוד ולהכריחו להודות באמצעות מעצר ממושך.

במשך ארבעה חודשים ישב יעקב אביטל בתא-המעצר במשטרת ירושלים מבלי שיועמד לדין. משפטו גם לא יתקיים אף פעם. כי בתום ארבעת החודשים מת הצעיר בצורה מיסתורית ביותר.

נערה התלוננה

על שידול לזנות

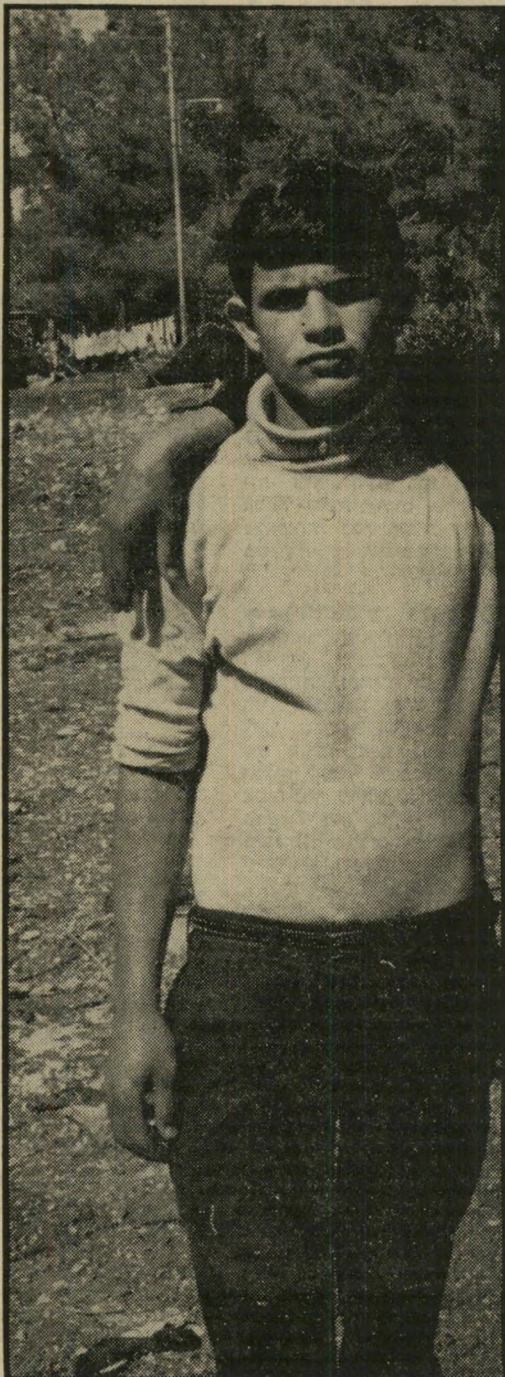

ס יפמרה אמו של יעקב, פנינה אביטל: "עצרו אותו בערב. אני הייתי אז במיטבח והכנתי פירות. יעקב ואחותו ישבו ליד הטלחיויה והסתכלו. פיתאום שמעתי קולות זרים. יצאתי מהמיטבח וראיתי שני אנשים עומדים ליד הדלת ואת יעקב נועל את הנעליים שלו. שאלתי את האנשים: 'מי אתם?' והם לא ענו לי. שאלתי עוד פעם מה הם מחפשים בבית שלי ואמר לי יעקב שהם מהמשטרה."

"הם שמו על הידיים שלו אויקים ודחפו אותו החוצה. לא הוציאו מילה מהפה שלהם. בעלי ביקש מהם שיראו לו תעודה שהם שוטרים, ולא הראו. הבת שלי שאלה אותם לאן לוקחים את יעקב. הם לא רצו להגיד. היא החזיקה אותו ולא נתנה להם לקחת אותו. נתנו לה סטירה, סחבו את יעקב לאוטו ונסעו."

"כל יום הייתי הולכת במשטרה ושואלת איטה יעקב הבן שלי. 13 ימים לא היו אומרים לי. היו מצלצים לבית-המעצר וגם היו אומרים: 'לא יודעים!'. אחרי שבועיים, כשהייתי כבר שבורה אמרו לי: הבן שלך בחקירה רות. תוכלי לראות אותו בבית-המשפט כשיבואו להאריך את המעצר שלו."

למרות כל מאמציה לא הצליחה המשפחה לגלות במה מאשימים את בנם. רק כשהובא להארכת מעצרו הסתבר להם הרקע למעצרו. כשחזר יעקב לירושלים, אחרי גירושיו, הכיר בחורה ירושלמית שברחה מבית הוריה בשכונת תל-סיות. הוא שיכנע אותה לחזור אל הוריה. אבל למחרת

יעקב אביטל

כ שהו מזועזע מתרחש במדינה הזאת. אזרחים הנמסרים לשמירתם והשגחתם של שוטרי וסוהרי ישראל מתים בבתי-הסוהר ובחורי-המעצר בצורה מיסתורית. מותם אסוף תעלומה לא רק מפני שהם מתים מאחורי סורגים וברית, אלא משום שהשילטונות המופקדים על הטיפול בהם מטשטשים את נסיבות מותם ומתעלמים מהחוק המפורש המצאה עליהם לבקש חקירת שופט-חוקר ככל מיקרה-מת ככלא או בחורי-מעצר.

קשר של שתיקה עוטף את הפרשיות המוזרות של מות בבתי-הסוהר. נציבות בתי-הסוהר שותקה. המשטרה שותקה. שר-המשטרה שותק והעיתונות היומית שותקה. איש אינו מודעזע מהגילויים המרעישים על הנעשה מאחורי חומות הכלא. אף אישיות רשמית אינה מתעוררת ותובעת חקירה מיידית. והמדובר כאן אינו בעצירים או אסירים ערביים - אלא באזרחים יהודים, שמסיבה זו או אחרת נעצרו ונשלחו למעצר.

רק לפני שבועות מספר נודעה הפרשה המזועזעת של הנער שמעון לוי בן ה-17, שנמצא מת בנסיבות מיסתוריות מאוד בצינוק של כלא תל-מונז. עזי-ראייה טענו כי הנער זעק לשוא במשך 24 שעות: "חובש! לפני שמת. שילטו-נות בית-הסוהר טענו כי הנער התאבד בתא בתלייה. אולם הם לא מילאו אחר החוק ולא ביקשו חקירת שופט, שיקבע על סמך עדויות איך מת הנער. רק אחרי שמשפחתו התעוררה ותבעה חקירה, הגישה גם נציבות בית-הסוהר בקשה לחקירה כזאת. החקירה נמשכת כבר שלושה חודשים ועדיין לא הסתיימה.

בשבוע שעבר פירסם העולם הזה לראשונה פרשת מות מיסתורית אחרת ככלא מעשייה. שם התלונן האסיר יחזקאל יצחק בן ה-43 על כאבים, לא זכה במשך שלושה חודשים לטיפול רפואי. במשך שלושה חודשים התגולל בחצר הכלא, רועד מקור ומתפתל מכאבים, עד שאפסו כוחותיו והוא נשאר בצריטו מחרחר ומכוסה זבובים מבלי יכולת לנוע. רק אז הועבר לבית-חולים מחוץ להומות הכלא, שם מת כעבור ימים מספר ממחלה ממארת, שניתן היה לאבחנה מקודם.

השבוע התפוצצה פרשת מות נוספת, הפעם של צעיר שהיה עצור בתא-המעצר במשטרת ירושלים, יעקב אביטל בן ה-20 מירושלים. הוא מת בנסיבות מוזרות מאוד לפני חודשיים. אולם רק השבוע נודעו נסיבות מותו. היה זה כאשר הגישה משפחתו, באמצעות עורך-הדין שרגא בירן, בקשה לבית-המשפט הירושלמי, בה ביקשה לחקור את נסיבות מותו של יעקב אביטל, שנפטר ב-4 לחודש יוני בהיותו במעצר במטה משטרת-ירושלים. בכח הבקשה העלתה משפחת אביטל חשד נורא. "למבקי-שנים נודע דבר מות בנם על-פי הודעת המשטרה, לפיה מת בנם בתלייה", נאמר בכח-הבקשה. "המבקשים חשודים כי בנם מת בעבירה על-ידי שימוש באלימות בהיותו נתון בתנאי-מעצר ללא צידוק סביר."

ארבעה חודשים

במעצר!

י עקב אביטל היה הבן התשיעי מתוך 13 בני משפחת אביטל, שעלתה לפני 20 שנה לארץ. הוא היה הצבר הראשון במשפחה. הוא היה ילד פיקח אך בעל טבע מרדני בבית-הספר העממי בו למד, הגיע תמיד לידו התנגשות עם מוריו. אחרי שבץ שנות לימוד רצתה אמו להעבירו למוסד. לצורך זה היה עליה לקבל את הסכמת העירייה לשיחרורו מבית-הספר העממי לפני תום לימודיה-החובה שלו. בעירייה סירבו לתת אישור כזה.

ניסו להעביר את יעקב למוסד דתי בסתת-תקווה, אך גם